

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1217/1-XVII/1 26.09.2013. године	
--	--

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VII редовној седници, одржаној дана 26.09.2013. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: КУЛТУРНА ПОЛИТИКА У СРБИЈИ – АНТРОПОЛОШКА АНАЛИЗА, кандидата мр Маше Вукановић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 07.11.2008. године.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

<u>Доставити:</u> 1x Универзитету у Београду 1x Комисији 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Милош Арсенијевић
---	---

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
<u>04/1-2 бр.6/2370</u>	
(број захтева)	
<u>27.09.2013.</u>	
(датум)	

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Маше (Тодор) Вукановић
 (име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ Маша (Тодор) Вукановић
 (име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом: _____

Културна политика у Србији – антрополошка перспектива

Универзитет је дана 7.11.2008. својим актом под бр 612-25/235/8 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила: _____

Културна политика у Србији – антрополошка перспектива

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Маше (Тодор) Вукановић
 (име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 27.06.2013. одлуком факултета под бр 851/1-XV/8 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.	др Милош Миленковић	ванредни проф.	етнологија-антропологија	Филозофски ф.
2.	др Љиљана Гавриловић	ванредни проф.	исто	Филозофски ф.
3.	др Весна Ђукић	редовни проф.	културна политика	ФДУ

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 26.09.2013.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА <u>Проф. др Милош Арсенијевић</u>
---	--

На седници Наставно-научног већа, одржаној 27.06.2013. године, изабрани смо у комисију за оцену и одбрану рукописа докторске дисертације „Културна политика у Србији – Антрополошка перспектива“ мр Маше Вукановић, истраживача Завода за проучавање културног развика у Београду. Пошто смо прочитали дисертацију и проценили њен квалитет, а након што смо размотрили пратећу документацију, подносимо већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

Докторска дисертација мр Маше Вукановић „Културна политика у Србији – Антрополошка перспектива“ обликована је према Упутствима за обликовање докторских дисертација Универзитета у Београду и суштински и формално одговара стандардима очекиваним од докторског рада на нашем Универзитету. Састоји се од 201 странице одн. 12,5 ауторских табака. Делови дисертације су, према прописима, објављени у релевантним научним публикацијама, у земљи и иностранству.

Текст дисертације структурисан је у седам поглавља: *Увод*; „Култура“, „јавна политика“, „културна политика“ и како се културна политика проучава(ла) у Србији; *Културна политика у области културног наслеђа*; *Закони и законодавна активност у сфери културе*; *На слово, на слово... „Е“ – евалуација, ефекти, ефикасност, етика*; *Културна политика у културно-уметнички аматеризам и Закључак*.

У *Уводу*, кандидаткиња дефинише основне појмове, представља тему, излаже теоријско-методолошки приступ који је користила током овог истраживања и основне хипотезе којима се руководила, уз обавезан рефлексивни осврт на смисао и циљеве писања саме дисертације. Већ од уводних пасуса јасно је да се кандидаткиња одлучила за стил јасног и прегледног изношења аргументације. Када је реч о основним појмовима који су примењивани на резултате истраживања у овој дисертацији, кандидаткиња прво образлаже сам појам културне политике, односно јавне политике уопште, имајући у виду његово релативно скорије етаблирање у језгру истраживачких интересовања друштвено-хуманистичких наука.

Препознајући значај који је последњих година регулација добила у политичкој пракси, поставши свепрожимајући фактор људских живота и интервенишући и у некада интимне сфере наше егзистенције, кандидаткиња у поучном и ефектном уводном излагању објашњава када је, како и из којих разлога уопште дошло до тога да се „нормалним“ и „природним“ сматра да је културу могуће регулисати. Та наизглед тривијална чињеница, да се већ неколико деценија у тзв. Западном свету и нацијама које се западним моделима развоја служе, постало регуларно регулисати све, укључујући и законско и подзаконско прописивање уметничке вредности (или научног открића, рецимо), кандидаткињи је послужила као шлагворт да репроблематизује очигледно и запита се над општим местима регулаторне државе. Већ у *Уводу* она, дакле, најављује тезу која, у доброј традицији критичке антропологије, има за циљ да преиспита а не само да примени, да одмери а не само да укаже и да закључи а не само да извести.

Када је о приступу одн. о теоријско-методолошком оквиру реч, кандидаткиња је у овом истраживању користила хибрдини модел, који је укључио антропологију јавних политика, студије културе и студије културног наслеђа. У њеној анализи, већ од самог уводног излагања аналитичког апарата, видљива је консеквенцијалистичка оријентација с јаком емпиријском нотом, усредсређена на анализу последица јавних политика у културној стварности, науспротив пуком ограничавању на анализу транспоновања идеолошких програма у политичку праксу. Значај овог усредсређивања на последице културних политика биће додатно објашњен накнадно; комисија је на становишту да би даљи развој дебате у овом правцу могао бити не само интересантан на јавној одбрани него и хеуристички плодан у будућим истраживањима дате проблематике.

Хипотетички оквир овог истраживања центриран је око велике дебате о култури у социокултурној антропологији, вероватно најзначајније теоријско-методолошке дебате у историји антрополошких идеја. Уводећи читаоце у кратку историју дебате о реалности културе и научним и политичким употребама овог теоријског појма у друштвеној пракси, кандидаткиња проблематизује шта је то уопште „култура“ у „културној“ политици, кроз читаву дисертацију.

Коначно, рефлексивни осврт на смисао и циљеве ове дисертације, као што то обичаји у етнологији и културној антропологији последњих деценија налажу, садржи образложење избора теме, њеног дисциплинарног и друштвеног значаја, коментар етичких и професионално-специфичних питања повезаних с изработом ове дисертације и лични осврт

на положај истраживача који, радећи у једној институцији за истраживање културних пракси и спровођење културних политика, у реалном времену има прилику да проблематизује док примењује саме те културне политике.

Уводно поглавље представља заметак једне будуће расправе о смислу постојања антропологије јавних политика као под-дисциплине, и његова разрада и публиковање као посебне студије у будућности свакако је добродошло.

У поглављу „Култура“, „јавна политика“, „културна политика“ и како се културна политика проучава(ла) у Србији, кандидаткиња подробније дефинише основне појмове и праксе у доменима као што су јавне и практичне политике, социјална политика и културна политика у ужем смислу, с посебним освртом на неантрополошку, доминантну традицију писања, спровођења и проучавања културних политика у модерној Србији. Први део поглавља посвећен је подробнијој анализи различитих одређивања појма културе и „културног“ одн. политике и „политичког“, будући да комбиновање различитих верзија ових појмова на широком идеолошком спектру даје различите, неретко у погледу последица које културне политике производе, логички контрадикторне или практички фундаментално супротстављене последице. У другом делу поглавља, који је могао бити издвојен у посебну целину а што свакако препоручујемо у случају да резултати овог истраживања буду публиковани у целовитој монографији, кандидаткиња анализира друштвени контекст, институционалну историју и концептуални апарат главног тока осмишљавања, спровођења и истраживања културне политике у модерној Србији. У овом драгоценом и дијалошки веома плодном под-поглављу кандидаткиња класификује и коментарише различите неантрополошке приступе културној политици: а) историографски, б) приступ социологије културе и с њим сродан приступ културологије односно студија културе и уметности и в) политиколошки приступ. Интересантно је да кандидаткиња одмерено и у жељи за успостављањем интердисциплинарног дијалога, укратко анализира основне појмове, институционалну структуру, историјски контекст и основне дилеме сваке од наведених под-дисциплина, контраинтуитивно приступајући могућностима за њихово приближавање. Ово је посебно важно, будући да то чини програмски и свесно насупротив очигледним разликама анализираних становишта у односу на оно доминатно у антропологији, према којем нешто попут културне политике ни не може постојати осим као контингентни инструмент тренутне доминације неке друштвене групе или поседника неког специфичног културног ресурса, дакле као насилно наметање.

Етнологији и социокултурној антропологији наизглед ближи приступ писању, примени и истраживању културних политика обрађен је у наредном поглављу, насловљеном *Културна политика у области културног наслеђа*. Посебно имајући у виду етнолошко порекло континенталних европских антропологија, и дуго доминантно становиште према којем етнологија није научна анализа већ квазинаучно параакадемско баптишење културних концепата и пракси, кандидаткиња у овом поглављу истовремено разматра улогу коју етнолошки инспирисана српска антропологија, у сарадњи с друштвено етаблиранијим приступима културном наслеђу, може да одигра у текућим, а посебно у будућим интернационалним и домаћим програмима изучавања и заштите културног наслеђа, који у контексту доминантне научне политике делују и као одрживи оквир развоја, а можда чак и опстанка, хуманистичких наука у Србији. Ово поглавље је интересно и због тога што успешно инкорпорира резултате једног од многих истраживања институција културе које је кандидаткиња спровела током последњих година. У њему се резултати партикуларног истраживања користе да илуструју теоријске проблеме и институционалне дилеме назначене у претходних поглављима, а примећене на глобалном нивоу. У овом аналитичком поглављу кандидаткиња конкретно, минуциозно показује како дискурс културне доминације делује, на примерима две професионалне заједнице ка које се културна политика најдиректније односи – на заједницу запослених у музејима и заједницу запослених у заводима за заштиту споменика културе. Доводећи у везу њихове перцепције и реакције на дискурсе државе и дискурсе тржишта, кандидаткиња проучава, за Србију специфично, државно финансирано цивилно друштво (попут оног који чини научна заједница или заједница запослених у високом образовању), што овој дисертацији даје и глобални значај за разумевање сложеног функционисања дискурса истовременог отпора и зависности од стабилне регулације, релевантног за разумевање различитих отпора на које наилази још увек глобално доминантан модел тзв. Новог јавног менаџмента.

У поглављу *Закони и законодавна активност у сфери културе*, кандидаткиња традиционалан приступ анализи јавних политика допуњује анализом процеса преговарања, или његовог изостанка, пре, током и након доношења Закона о култури, Закона о задужбинама и фондацијама али и самог Устава, као и перцепције истих. Руководећи се основним теоријско-методолошким концептима антропологије јавних политика, кандидаткиња показује како се законодавна делатност користи као поље културних ратова, трајнијих сукоба или повремених несугласица о бројним културно и идентитетски индексираним питањима. Ово

поглавље је школски пример моћи антропологије јавних политика да демаскира културну доминацију конкретних идеолошких и финансијских интереса, замаскирану судбинским питањима, попут опстанка националног идентитета или модернизације друштва, у дискурсима који се с места моћи етаблирају као универзални, онтологизујући партикуларне интересе и институционализујући приватне циљеве, представљене као јавно добро или општекултурна баштина. Ипак, иако на клизавом терену анализе уопштавања партикуларних интереса и онтологизације приватних циљева путем административне доминације, кандидаткиња задржава одмереност и инструментални академизам, као школски стандард.

У поглављу *На слово, на слово... „Е“: евалуација, ефикасност, ефекти, етика*, кандидаткиња анализира саму срж механизма контроле над доменом културне продукције – њену редукцију на производњу квантификабилних „резултата“ чијим се бројањем потом утврђује њихов „квалитет“ (што је пракса академској заједници позната од раније, у оквиру увођења новог јавног менаџмента у управљање науком и високим образовањем, укључујући Србију). Паралелно истражујући инструменте вредновања и контроле који културној политици служе, уз пратећи програм контроле над особама и заједницама у културном сектору, а који се спроводи етичким и сродним механизмима регулације, кандидаткиња истиче амбивалентан статус које експертско знање има у процесима писања, примене и истраживања културне политике. Улазећи у дијалог и са заговорницима пракси контроле над културним сектором и са противницима злоупотребе механизма регулације у име наводних реформи, а којих је понајвише међу српским ауторима из области хуманистике, кандидаткиња се укључује у глобално актуелну и релевантну расправу о томе како механизми фискализације образовних, научних и уопште културних пракси прете да наруше основне темеље цивилизације у име „напретка“ и штедње.

У последњем поглављу, које је илустративна студија случаја о томе како у стварности функционише културна политика и какве последице производи, под насловом *Културна политика и културно-уметнички аматеризам*, кандидаткиња комбинацијом историјског критичког прегледа и SWOT анализе указује на вероватно кључно поље спорења које ће у будућности бити предмет дебате у којој ће се позиви на одлучивање демократски изабраних поседника буџета укрштати с експертским знањем, нужно не-демократски конституисаним – на дебату о односу културне политике и културне партиципације.

Закључци ове дисертације су сложени и благо песимистични. У истраживачком смислу, они су драгоцени, зато што на основу компететног историјског прегледа и

презентистичке критике институционалне скучености и концептуалне искључивости културне политике у модерној Србији, кандидаткиња успева да задржи академску дистанцу и отвори места будућег интердисциплинарног дијалога, преко потребног уколико уметност и хуманистика уопште намеравају да се организовано супротставе новом јавном менаџменту, који у име наводног напретка и очигледне штедње, уз здравство и школство намерава да сведе на минимум или и угаси друга два стуба цивилизације у српском друштву – науку и уметност. Кандидаткиња кроз читаву тезу, а у закључку посебно, успешно гради мост између различитих дисциплина које су традиционално, или у последње време, заинтересоване за писање, спровођење или проучавање културних политика. Посебно је важно то, да кандидаткиња не инсистира на антрополошкој великој дебати култури, будући да је би налази савремене антропологије одвели у радикалну критику културних политика.

Имајући све наведено у виду, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду, да мр Маша Вукановић усмено брани докторску дисертацију под насловом *Културна политика у Србији – антрополошка перспектива*, за шта су се према нашем мишљењу стекли сви услови.

У Београду

07.07.2013.

КОМИСИЈА

проф. др Милош Миленковић, ментор

проф. др Љиљана Гавриловић

проф. др Весна Ђукић, Универзитет уметности у Београду